

| | |
|-----------------------------------|--|
| Adroddiad i'r: | Cyngor Sir |
| Dyddiad y Cyfarfod: | 9 Medi 2014 |
| Aelod Arweiniol / Swyddog: | Y Cynghorydd Julian Thompson-Hill/ Paul McGrady |
| Awdur yr Adroddiad: | Richard Weigh, Prif Gyfrifydd |
| Teitl: | Cyllideb 2015/16 - 2016/17 |

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn amlinellu'r sefyllfa gyllidebol ddiweddaraf ac yn cyflwyno Cam 1 rhaglen o arbedion cyllideb i'w cymeradwyo er mwyn darparu'r gyllideb referniw ar gyfer 2015/16 ac i ddechrau'r broses ar gyfer 2016/17.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Darparu diweddariad ar y sefyllfa gyllideb ddiweddaraf i gymeradwyo'r cynigion arbedion a restrir yn Atodiad 1.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Cymeradwyo'r cynigion arbedion a restrir yn Atodiad 1.

4. Manylion am yr adroddiad

Daw mwyafrif (tua 78%) o gyllid y Cyngor o Lywodraeth Cymru drwy'r Grant Cynnal Refeniw ac aiddosbarthiad o'r NNDR. Yn 2014/15, y setliad terfynol ar gyfer Sir Ddinbych oedd £145.170m. Darperir gweddill cyllid y cyngor trwy Dreth y Cyngor (£42.5m wedi'i gyllidebu yn 2014/15). Felly mae effaith symudiad ar y setliad yn cael effaith llawer mwy arwyddocaol na symudiadau ar lefelau Treth y Cyngor.

Cafodd y Setliad ar gyfer 2014/15 ei ostwng gan 4.6% o'r flwyddyn flaenorol. Hwn oedd y gostyngiad mwyaf yn hanes y cyngor a'r gyfradd gostyngiad uchaf yng Nghymru - gyda chyfartaledd Cymru yn 3.5%. Roedd y gostyngiad i Setliad y cyngor yn uwch na'r cyfartaledd oherwydd yr addasiadau a ddeilliodd o ganlyniadau cyfrifiad 2011. Roedd y rhan fwyaf o'r arian yn y Setliad yn cael ei gyfrifo drwy gyfeirio at y boblogaeth ac roedd cyfrifiadau'r llywodraeth wedi gor-amcan y twf yn y boblogaeth leol dros nifer o flynyddoedd. Mae effaith hyn yn debygol o olygu y bydd cyllid Sir Ddinbych yn cael ei effeithio'n andwyol am nifer o flynyddoedd.

Fel rhan o Setliad 2014/15, nododd Llywodraeth Cymru y byddai cyllid y cyngor yn gostwng 2.54% yn 2015/16 (gyda chyfartaledd Cymru yn ostyngiad

o 1.6%). Ym mis Mehefin, cyhoeddodd y Gweinidog dros Lywodraeth Leol y dylai llywodraeth leol gynllunio ar gyfer toriadau o 4.5% yn 2015/16. Nid yw'n glir a fyddai 4.5% y cyfartaledd na'r uchafswm. Mae'r cyngor yn cadw Cynllun Ariannol Tymor Canolig ac yn cynnwys rhagdybiaethau am gyllid y llywodraeth, y Dreth Gyngor a phwysau costau ynddo. Mae'r ansicrwydd ynghylch cyllid y llywodraeth yn gwneud y dasg o gynllunio ariannol yn eithriadol o anodd gan ei fod yn cael effaith mor sylweddol. Er enghraifft, mae'r tabl isod yn dangos effaith ariannol yr ystod o ganlyniadau posibl a drafodir uchod mewn perthynas â Setliad 2015/16:

| Effaith Setliad | | Ystod | -1.60% | -2.54% | -4.50% | -5.00% |
|---------------------|----------------|---------------------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| <u>2014/15</u> | <u>£'000</u> | | <u>£'000</u> | <u>£'000</u> | <u>£'000</u> | <u>£'000</u> |
| Setliad CSDd | 145,170 | 2015/16 | 142,847 | 141,483 | 138,637 | 137,912 |
| | | Lleihad mewn arian parod | 2,323 | 3,687 | 6,533 | 7,259 |

Dull gweithredu'r Cyngor wrth bennu cyllideb refeniw dros y pedair blynedd ddiwethaf fu mynd ati'n gynyddrannol i leihau costau'n seiliedig ar gynigion i ganfod arbedion yng nghyllidebau gwasanaethau a chyllidebau corfforaethol. Cyflwynwyd y cynigion i aelodau etholedig ac ar y cyfan, cafodd y cyfan eu derbyn. Mae'r broses wedi gweithio'n dda ac wedi darparu cyllidebau llwyddiannus - ond mae bellach wedi rhedeg ei gwrs. Ym mis Chwefror, dechreuodd y cyngor ddatblygu dull newydd o bennu cyllideb i ddelio â'r toriadau tebygol sydd o'i flaen. Dechreuodd y broses gyda tharged arbedion o £12-£14 miliwn dros y ddwy flynedd ariannol nesaf ond mae'r targed hwn wedi cael ei ddiwygio i £18m yn dilyn cyhoeddiad y Gweinidog ym mis Mehefin.

Mae'r tabl isod yn dangos y gofyniad arbedion ar wahanol lefelau o'r Setliad:

| | Setliad Drafft | Arbedion gofynnol | Setliad Drafft | Arbedion gofynnol | Ar ôl Mehefin 24 | Arbedion gofynnol |
|----------------|-------------------|-------------------|----------------|-------------------|------------------|-------------------|
| | Cyfartaledd Cymru | £'000 | CSDd | £'000 | | £'000 |
| 2015/16 | 1.60% | 4,895 | 2.54% | 6,260 | 4.50% | 9,105 |
| 2016/17 | 2.00% | 6,016 | 2.00% | 6,016 | 4.00% | 8,873 |
| | | 10,911 | | 12,276 | | 17,978 |

Gelwir y broses gyllideb newydd yn Rhyddid a Hyblygrwydd ac mae'n newid sylweddol i ddull y cyngor i bennu cyllideb. Mae'r broses yn dadansoddi pob gwasanaeth i lawr i'w llinellau cyllideb unigol i asesu pa swyddogaethau mae pob gwasanaeth yn perfformio, faint mae'r rhain yn costio ac a ydynt yn ofynion statudol neu gyfreithiol a/ neu flaenoriaethau corfforaethol. Roedd gan bob gwasanaeth adolygiad cychwynnol gydag aelodau arweiniol a'r Tîm

Gweithredol Corfforaethol ac mae'r canlyniadau, yn ogystal â dadansoddiad manwl o'r gyllideb, wedi cael ei wneud ar gael i bob aelod etholedig. Hyd yn hyn, mae pedwar gweithdy cyllideb wedi cael eu cynnal gyda phresenoldeb da, lle mae aelodau wedi ystyried canlyniadau'r broses Rhyddid a Hyblygrwydd yn ogystal â chael y cyfle i godi cwestiynau am unrhyw beth arall yn y cyllidebau gwasanaeth. Mae chwe gweithdy pellach wedi cael eu trefnu.

Yn y gweithdai, gofynnwyd i'r aelodau ystyried cynigion o dan y categorïau 'mabwysiadu', 'datblygu' neu 'ohirio'. Mae Atodiad 1 yr adroddiad hwn yn tynnu sylw at y cynigion arbedion o'r pedwar gweithdy cyntaf lle'r oedd cefnogaeth i 'fabwysiadu'. Bydd cynigion eraill yn cael eu hystyried ymhellach mewn gweithdai ym mis Hydref a mis Rhagfyr. Mae graff yn dangos effaith y cynigion arbedion yn yr adroddiad hwn yn erbyn y targed yn Atodiad 2. Mae crynodeb o broses y gyllideb wedi ei gynnwys yn Atodiad 3.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae rheolaeth effeithiol o gyllideb y cyngor a chyflawni'r strategaeth gyllidebol a gytunwyd yn sylfaen i weithgareddau ym mhob maes, gan gynnwys blaenoriaethau corfforaethol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae angen i'r cyngor i sicrhau arbedion o hyd at £18m dros y ddwy flynedd ariannol nesaf.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Aseiad o Effaith ar Gydraddoldeb (AEC) a gynhaliwyd ar y penderfyniad?

Bydd AEC yn cael ei ystyried a'i gwblhau gan wasanaethau ar gyfer yr holl gynigion perthnasol.

8. Pa ymgynghori a wnaed gyda'r Pwyllgor Archwilio ac eraill?

Bu ymgynghori sylweddol o gwmpas proses y gyllideb ac mae wedi cael ei ystyried gan CET, UDA, Briffio Cabinet a chyfarfodydd Briffio'r Cyngor. Erbyn diwedd y broses, bydd yna o leiaf ddeg gweithdy cyllideb wedi'i gynnal gydag aelodau etholedig.

Mae gan y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol rôl oruchwylio ac wedi cael adroddiadau i bob un o'i gyfarfodydd ers mis Ebrill. Mae Atodiad 4 yn amlinellu'r ymgynghoriad mewnol sydd wedi digwydd a chynigir ymgynghori pellach.

Yn ogystal, bydd ymgynghori dros gynigion unigol yn cael eu cynnal gydag undebau llafur dros y misoedd nesaf. Wrth i'r broses ddatblygu, efallai y bydd angen i ymgynghori'n gyhoeddus ar rai cynigion.

Bydd asesiadau effaith ar gyfer pob cynnig ar gael fel papurau ategol ar y system Modern.gov.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Bydd hon yn broses heriol iawn gyda rhai penderfyniadau anodd i'w gwneud ar hyd y ffordd. Mae ymrwymiad a chefnogaeth aelodau etholedig yn y broses o wneud penderfyniadau ac archwilio'r broses yn hanfodol.

10. Pa risgiau sy'n bodoli, ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Dyma'r cyfnod ariannol mwyaf heriol y mae'r cyngor wedi ei wynebu a byddai methu a chyflawni strategaeth gyllideb effeithiol yn rhoi mwy o bwysau ar wasanaethau yn y dyfodol.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Mae'n ofynnol i awdurdodau lleol o dan Adran 151, Deddf Llywodraeth Leol 1972 wneud trefniadau ar gyfer gweinyddu eu materion ariannol yn briodol.